

ЗАСАДНИЧІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Корнєва З.М.

*Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
zoyamk18@gmail.com*

In the paper the author outlines the principles contributing to the formation of the intercultural professionally oriented foreign language communicative competence of the students majoring in technical disciplines at tertiary schools.

Key words: tertiary schools, students majoring in technology, intercultural professionally oriented foreign language communicative competence.

Актуальність проведення цього дослідження зумовило наявне гостре протиріччя між вимогами до рівня володіння майбутніми інженерами ІМ фаху, які з року в рік зростають, їхнім фактичним рівнем знань та відсутністю практичних навичок і вмінь використання іноземної мови у щоденному професійному спілкуванні. Як свідчать результати останніх досліджень, лише 10% вітчизняних фахівців технічного профілю володіють достатніми професійними іншомовними комунікативними навичками та вміннями.

У реаліях викладання ІМ в українських технічних ЗВО, професіоналізація починається із другого, а подекуди – і з третього року навчання, при цьому весь перший рік навчання мови у ЗВО проходить без жодної користі для такої професіоналізації. А звідси, враховуючи вкрай незначну кількість аудиторних годин, відведених на оволодіння ІМ, необхідною стає розробка іншого підходу, який в умовах сьогодення (наприклад, необізнаність студентів у майбутній спеціальності на І курсі) забезпечив би професіоналізацію навчання з його самого початку – з першого року після вступу до ЗВО технічного профілю.

Окрім того, у сучасних умовах створення системи професійно орієнтованого англomовного навчання студентів ЗВО технічного профілю повинно відбуватися з огляду на такі особливості її викладання у вищій технічній школі, як невідповідність тематики виучуваного ІМ матеріалу тематиці, визначеній нормативними освітньо-кваліфікаційними документами зі спеціальності студентів; несформованість професійної спрямованості

студентів на початковому етапі оволодіння ІМ через відсутність глибоких знань із фахових дисциплін, а звідси, невираженість професійних інтересів через нерозуміння місця цієї мови у професійному становленні; обмежений термін вивчення ІМ; різномірний характер навчальних груп на початковому етапі оволодіння ІМ; важливість самостійної роботи студентів через незначну кількість аудиторних годин, відведених на навчальну дисципліну "Іноземна мова професійного спрямування"; невисокий рівень мотивації студентів на початковому етапі навчання через значне їхнє зацікавлення технічними науками [1].

Із зазначеного було зроблено висновок, що система професійної англомовної освіти у ЗВО технічного профілю потребує розробки та впровадження таких методик навчання й навчальних матеріалів, які б в умовах незначної кількості щотижневих годин, відведених на оволодіння професійною англійською мовою, давали б максимальний результат у плані приросту навченості.

Будь-яке мовне явище можна вважати адекватно описаним та роз'ясненим лише у тих випадках, якщо воно розглядається на перетині когніції і комунікації. З огляду на це, оволодіння ІМ професійного спрямування студентами ЗВО технічного профілю сучасними когнітивною дидактикою і психологією розглядається як активний творчий процес конструювання цього знання самими студентами, а його теоретичним підґрунтям виступає когнітивно-дискурсивна парадигма. В основі когнітивного підходу лежить вивчення процесів пізнання, у яких сприйняття й опрацювання інформації відбуваються з опорою на фонові знання студентів, а ІМ виступає засобом, за допомогою якого здійснюється оволодіння когнітивним змістом, і навпаки: розуміння та оволодіння когнітивним змістом торує шлях для швидшого й безперешкодного оволодіння ІМ для спеціальних цілей. Ключовими поняттями когнітивної моделі навчання ІМ для спеціальних цілей виступають знання, процес пізнання та оволодіння ІМ, методичні принципи її викладання.

Серед численних теорій, які пояснюють особливості оволодіння ІМ, за психолінгвістичну основу системи навчання ІМ професійного спрямування студентів ЗВО було обрано п'ять гіпотез, висунутих С. Крешеном [2]: гіпотезу про різницю між оволодінням мовою та її вивченням; гіпотезу про природний порядок оволодіння ІМ; гіпотезу про монітор; гіпотезу про рівень вводу інформації та про роль чуттєвого фільтра.

Оволодіння ІМ для спеціальних цілей охоплює спільну рецептивно-продуктивну діяльність викладача і студентів на шляху досягнення освітніх цілей, допомогу в оволодінні навчальним матеріалом та забезпечення безперервного мовного розвитку на всіх рівнях навчального процесу, контекстуалізацію процесів викладання й навчання і спільної рецептивно-продуктивної діяльності викладача і студентів з урахуванням їхнього досвіду та вмінь, навчання комплексного мислення, залучення учасників навчального процесу до освітнього діалогу. Головним чинником успішного навчання ІМ для професійних цілей є його контекстуалізація.

Досягнення цілей навчання ІМ професійного спрямування студентів технічних спеціальностей ЗВО реалізується через відповідні стратегії викладання (метакогнітивні, когнітивні та соціоафективні). Усі стратегії навчальної діяльності викладача реалізуються шляхом адаптації вхідної інформації до рівня володіння студентами ІМ; створення можливостей для використання ІМ фаху в аудиторії; забезпечення логічності й чіткої послідовності подачі матеріалу; розробки системи конструктивного зворотного зв'язку.

Запропонований нами метод навчання професійно орієнтованої англійської мови студентів технічного профілю будується на основі набору засадничих принципів, які являють систему із трьох підсистем (див. рис. 1).

Рис. 1. Система методичних принципів навчання іноземної мови професійного спрямування студентів технічних спеціальностей

Перша підсистема охоплює провідний принцип практичної реалізації МПОІКК у навчанні та три підпорядковані йому принципи: принцип занурення у зміст майбутньої спеціальності засобами виучуваної мови, принцип проблемності та ситуативності навчання, принцип інтегрованого навчання всіх видів мовленнєвої діяльності.

Друга підсистема включає провідний принцип забезпечення мотиваційної достатності у навчанні та три підпорядковані принципи: принцип культурологічності, принцип урахування різних варіантів англійської мови та принцип автентичності навчальних матеріалів.

Третя підсистема детермінована провідним принципом автономії навчальної діяльності та трьома підпорядкованими йому принципами: принципом автономії творчої навчальної діяльності, принципом різнорівневості навчальної автономії студентів та принципом творчого навчального співробітництва. Усі описані принципи є ієрархізованими, пов'язаними прямими та зворотними зв'язками, взаємообумовленими і взаємозалежними, так що жоден із них не може функціонувати без реалізації усіх інших.

Література

1. Король, С. В. (2008). Специфіка навчання іноземній мові студентів технічних університетів. *Вісник Запорізького національного університету. Серія: Педагогічні науки*, 1, 127-131.
2. Krashen, S. D. (1981). *Principles and practice in second language acquisition*. London, United Kingdom: Prentice-Hall International (UK) Ltd.